

TEJÉN MI ÉS AZ EMBERI JOGOK

KÉPZŐI KÉZIKÖNYV

Az Amnesty International Magyarország képzéssorozata

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

AMNESTY
INTERNATIONAL

IRODÁNK: 1054 Budapest, Báthory utca 4.

TELEFONSZÁMUNK: Tel./fax: +36 1 321 4799

WEB: www.amnesty.hu

E-MAIL: office@amnesty.hu, oktatas@amnesty.hu

TEÉN
MI ÉS
AZEMBERI
JOGOK

KÉPZŐI KÉZIKÖNYV

Az Amnesty International Magyarország képzéssorozata

VÍZIÓNK

EGY OLYAN VILÁGÉRT ÉS BENNE EGY OLYAN
MAGYARORSZÁGÉRT DOLGOZUNK, AHOL MINDENKI BÁTRAN
KIÁLL A SAJÁT ÉS MÁSOK JOGAIÉRT.

EBBEN A TÁRSADALOMBAN A PÁRBESZÉD ALAPJA A
NYITOTTSÁG ÉS AZ EGYÜTTÉRTÉK. AZ EMBEREK ISMERIK
ÉS SZABADON GYAKOROLJÁK JOGAIKAT, ÉS MINDENKI
BOLDOGULÁSA EGYFORMÁN FONTOS.

TARTALOM

ELŐSZÓ	4
AZ EMBERI JOGOK EGYETEMES NYILATKOZATA	6
AMNESTY INTERNATIONAL MAGYARORSZÁG	8
AMNESTY EMBERI JOGI OKTATÁS	9
OKTATÁSI PROGRAMJAINK FIATALOKNAK	10
AZ EMBERI JOGI OKTATÁS – AHOGY MI CSINÁLJUK	12
ÓRAVÁZLATOK	
KI AZ ELLENSÉG?	19
AMNESTY ÓRA	23
MIK AZOK A GYŰLŐLET-BŰNCSELEKMÉNYEK?	27
MI KÖZÖM HOZZÁ? – A JOGÁLLAM ALAPJAI	31
BULLYING	35
BARNA HAJNAL	39
ÁLTALÁNOS EMBERI JOGOK	43
HOGYAN CSATLAKOZHATSZ MÉG AZ AMNESTYHEZ	48

ELŐSZÓ

A kicsi gyerekek, akikkel találkozom, és amilyen én is voltam, nem akadnak fenn azon, ha valaki máshogy néz ki, máshonnan származik vagy másként gondolkozik, mint ők. Minél idősebbek vagyunk, annál több előítéletet tanulunk el a minket körülvevő társadalomtól. Dobozokba teszünk embereket, embercsoportokat, bélyeget ragasztunk rájuk. Ettől számunkra elveszítik az arcukat, és egy gyanús, félelmetes, furcsa masszává válnak, akiket lehet utálni, kinevetni, kiszorítani, jogokat megvonni tőlük. Ezekben a dobozokban vannak a „cigányok”, a „buzik”, a „migránsok”, a „hajléktalanok”, a „szinglik” és így tovább. Mire felnövünk, hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy a megbélyegzettek is éppen olyan esendő, vágyakkal teli, szeretni való emberek, mint mi. Az előítéleteinkre pedig akaratlanul is megtaníjtuk a gyerekeinket, akik emiatt egy gyanakvással, konfliktusokkal és gyűlölettel teli világban fognak felnőni. Ezt én nem akarom. Ezt nem akarhatja senki.

Amikor rátaláltam az Amnesty emberi jogi oktatására, végre rátaláltam egy eszközre is, amelynek segítségével sok gyerek számára elvihetem az elfogadás és megbékélés üzenetét. Olyan játékos és izgalmas eszközt, ami a gyerekek nyelvén szól, és amelynek könnyen és szívesen fogadják be az üzeneteit.

A gyerekek ezeken az órákon a mi segítségünkkel, de saját maguk mondanak ki olyan gondolatokat, amelyek erősítik bennük az elfogadást mások és önmaguk iránt, ráébresztik őket arra, hogy a gyűlölet és megkülönböztetés hova vezethet, és eszközöket kapnak arra, hogy konfliktusaikat megoldják. Az Amnesty órák meglepőek és érdekesek, a résztvevők jól érzik magukat, és közben szinte észrevétlenül, nagy lépést tesznek a megismerés és az elfogadás felé.

BATTAI ESZTER

Három éve vagyok az Amnesty önkéntes képzője, ennek keretében órákat tartok általános és középiskolásoknak, néha pedig felnőtteknek is, és lehetőségem volt részt venni új óratervek kidolgozásában. Nagyon fontosnak tartom a gyerekek érzékenyítését olyan emberi jogokat érintő témákban, amelyekben érintettek vagy érintetteké válhatnak.

Már az elején megfogott a képzési programok tematikája és a képzések módszertana. Egy rádióriportban hallottam az Amnesty oktatásairól, és felkeltette a figyelmemet, hogy a frontális tudásátadás helyett kooperatív eszközökkel a résztvevőkre fókuszálva érzékenyítik a foglalkozások résztvevőit. A kooperatív módszerekkel, sok vizualitással felépített órák a résztvevő gyerekekre, fiatalokra koncentrálnak, és így a saját korosztályuk véleményét is megismerik a társadalmat érintő kérdésekben.

Van egy másik hatása is az óráknak, ami aktuális probléma a legtöbb intézményben. Az órák hatékony segítséget adnak az iskolai konfliktusok megoldásában vagy csökkentésében. Itt elsősorban az erőszakmentes kommunikáció és bullying témájú órákra gondolok, de a többi foglalkozás módszertana is fejlesztő hatással van a résztvevők szociális kompetenciáira, a gyerekek és fiatalok együttműködési képességeire, a toleranciára és a vitakultúrára. Az óratervek alkalmasak önálló óráként vagy egymásra épülve sorozatként is.

Én fontosnak tartom az Amnesty tevékenységét, örülök annak, hogy az érzékenyítő órákkal hozzájárulhatok ahhoz, hogy a fiatalok tudatos résztvevői legyenek egy nyitottabb és elfogadóbb társadalomnak.

MATKOVICS ISTVÁN

AZ EMBERI JOGOK EGYETEMES NYILATKOZATA

A Nyilatkozat egyszerűsített, közérthető változata.

1. CIKK

Minden emberi lény szabadon születik, egyenlő méltósággal és jogokkal rendelkezik.

2. CIKK

Az ebben a Nyilatkozatban szereplő emberi jogok mindenkit megilletnek függetlenül az illető származásától, bőrszínétől, nemétől, vallásától, politikai véleményétől, vagyoni helyzetétől vagy bármely más körülményétől.

3. CIKK

Minden személynek joga van az élethez, a szabadsághoz és a biztonsághoz.

4. CIKK

Senkit sem lehet rabszolgaságban vagy szolgaságban tartani. A rabszolgaság és a rabszolga-kereskedés minden formája tilos.

5. CIKK

Senkit sem lehet megkínozni. A kegyetlen, embertelen vagy lealacsonyító büntetés vagy bánásmód is tilos.

6. CIKK

Bárhol is jársz a világban, a jogaidat el kell ismerni, a törvényeknek pedig védelmet kell nyújtaniuk a számodra.

7. CIKK

A törvény előtt mindenki egyenlő.

8. CIKK

Bírósághoz fordulhatsz, ha sérülnek az emberi jogaid.

9. CIKK

Senkit sem lehet önkényesen letartóztatni, őrizetbe venni vagy száműzni.

10. CIKK

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét egy független és pártatlan bíróság, egy méltányos és nyilvános eljárásban tárgyalja meg.

11. CIKK

Mindenkit ártatlannak kell addig tekinteni, ameddig bűnösségét egy tisztességes eljárásban be nem bizonyítják. Csak akkor lehet valakit elítélni, ha az, amit tett, az elkövetés pillanatában bűncselekmény volt. Csak olyan büntetést lehet kiszabni, amit a törvény megállapít.

12. CIKK

Jogod van a magánélethez és a jó hírnévhez.

13. CIKK

Az országodon belül jogod van szabadon mozogni és költözni. Elhagyhatod az országod és oda vissza is térhetsz.

14. CIKK

Ha üldöznek, jogod van menedéket és védelmet kérni egy másik országban.

15. CIKK

Jogod van ahhoz, hogy állampolgára legyél egy országnak, ettől önkényesen nem foszthatnak meg.

A NYILATKOZATOT, AMELYET A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ BORZALMAI IHLETTEK, 1948. DECEMBER 10-ÉN FOGADTA EL AZ ENSZ KÖZGYŰLÉSE. 1950 ÓTA EZT A NAPOT AZ EMBERI JOGOK VILÁGNAPJAKÉNT ÜNNEPELJÜK.

16. CIKK

Jogod van összeházasodni és családot alapítani az általad választott emberrel, ha ezt mindketten akarjátok.

17. CIKK

Tulajdonod lehet, és ettől nem foszthatnak meg önkényesen.

18. CIKK

Szabadon döntheted el, hogy követsz-e és ha igen, akkor milyen vallást, és arról is te döntesz, hogyan gyakorlod azt.

19. CIKK

Jogod van azt gondolni és mondani, amit akarsz.

20. CIKK

Jogod van békésen tüntetni, és békés célok elérésére szervezeteket alapítani vagy ilyenekhez csatlakozni.

21. CIKK

Jogod van részt venni a közügyekben. Rendszeresen választásokat kell tartani, ahol mindenki titkosan szavazhat. Mindenki szavazata ugyanannyit ér.

22. CIKK

Jogod van a szociális biztonsághoz, és élhetsz a társadalom nyújtotta gazdasági, szociális és kulturális lehetőségekkel.

23. CIKK

Jogod van az általad megválasztott munkához és ezért méltányos fizetést kell kapnod. Egyenlő munkáért egyenlő fizetés jár.

24. CIKK

Jogod van a pihenéshez és a szabadidőhöz, beleértve a munkaidő ésszerű korlátozását és a fizetett szabadságot.

25. CIKK

Neked és a családnak is jogotok van az egészségetek és jóléteitek biztosítására alkalmas életszínvonalhoz. Ha ezt valamiért nem tudod előteremteni, segítséget kapsz az államtól. Az anyákat és a gyermekeket külön támogatások illetik meg.

26. CIKK

Jogod van tanulni. Az elemi oktatás mindenkinek kötelező és legalább annak ingyenesnek is kell lennie. A szülők dönthetnek arról, hogyan nevelik a gyermekeiket.

27. CIKK

Jogod van részt venni a kulturális életben, és élvezheted a művészetek és a tudományok előnyeit.

28. CIKK

Jogod van ahhoz, hogy olyan társadalomban és nemzetközi rendszerben élj, amelyben az emberi jogok érvényesülnek.

29. CIKK

Kötelességeid vannak a közösséggel szemben. Jogaidat törvény korlátozhatja annak érdekében, hogy mások jogai, illetve a demokratikus társadalom érdekei is érvényesülhessenek.

30. CIKK

Senkinek sincs joga ahhoz, hogy az emberi jogokat semmissé tegye.

AMNESTY INTERNATIONAL MAGYARORSZÁG

AZ AMNESTY INTERNATIONAL MAGYARORSZÁG EGY MAGYAR JOGVÉDŐ CIVIL SZERVEZET, AMELY AZÉRT DOLGOZIK, HOGY AZ EMBERI JOGOK MINDENKIT MEGILLESSENEK. SZERVEZETÜNKHÖZ ELSŐSORBAN OLYAN MAGÁNEMBEREK TARTOZNAK, AKIK TAGKÉNT, TÁMOGATÓKÉNT VAGY AKTIVISTAKÉNT ADOMÁNYAIKKAL ÉS MUNKÁJUKKAL SEGÍTIK A CÉLJAINK MEGVALÓSÍTÁSÁT. FÜGGETLENEK VAGYUNK MINDEN POLITIKAI IDEOLÓGIÁTÓL, KORMÁNYTÓL, GAZDASÁGI HATALOMTÓL ÉS EGYHÁZTÓL.

AZ AMNESTY MAGYARORSZÁG A NEMZETKÖZI AMNESTY INTERNATIONAL MOZGALOM MAGYAR SZEKCIÓJA, AMELY TÖBB MINT 7 MILLIÓ OLYAN EMBERT TÖMÖRÍT VILÁGSZERTE, AKIK KÖZÖSEN ÁLLNAK KI AZ IGAZSÁGTALANSÁGOK ELLEN. MUNKÁNK SZOROSAN KAPCSOLÓDIK A MOZGALOM NEMZETKÖZI KAMPÁNYAIHOZ, DE KÜLÖNÖSEN FONTOS FELADATUNKNAK TEKINTJÜK, HOGY FELLÉPJÜNK MEGHATÁROZOTT MAGYARORSZÁGI EMBERI JOGI PROBLÉMÁKKAL KAPCSOLATBAN, ÉS HOZZÁJÁRULJUNK EGY NYITOTTABB, AZ EMBERI JOGOKAT TISZTELETBEN TARTÓ MAGYARORSZÁG MEGVALÓSULÁSÁHOZ.

AMNESTY
INTERNATIONAL

AMNESTY EMBERI JOGI OKTATÁS

EMBERI JOGI OKTATÁSI PROGRAMUNK CÉLJA, HOGY AZ EMBERI JOGOKAT ISMERŐ ÉS AZOKKAL ÉLNI TUDÓ GENERÁCIÓK NŐJENEK FEL MAGYARORSZÁGON. AZÉRT DOLGOZUNK, HOGY A FIATALOK KRITIKUS GONDOLKODÁSA, VITAKÉSZSÉGE ÉS VILÁGRA VALÓ NYITOTTSÁGA FEJLŐDJÖN. MINDEZEK ELÉRÉSÉRE NEM FORMÁLIS OKTATÁSI PROGRAMOKAT SZERVEZÜNK GYERMEKEK ÉS FIATALOK SZÁMÁRA, VALAMINT KÉPZÉSEKET AJÁNLUNK ÓVODAI ÉS ISKOLAI SZOCIÁLIS SEGÍTŐKNEK ÉS TANÁROKNAK.

AMIVEL FOGLALKOZUNK:

- nem formális tanulási módszertanon alapuló emberi jogi órákat tartunk iskolákban
- iskolán kívüli emberi jogi foglalkozásokat tartunk (pl. szakkörök, fesztiválok, nyári táborok)
- emberi jogi versenyt szervezünk középiskolásoknak (Összpont)
- emberi jogi táborot szervezünk fiataloknak
- Emberi Jogi Barát Iskola programot vezetünk
- képzéseket ajánlunk óvodai és iskolai szociális segítőknek
- Emberi Jogi Képzőket képezünk
- Levélíró Maratont szervezünk fiatalok bevonásával

OKTATÁSI PROGRAMJAINK FIATALOKNAK

EMBERI JOGI ÓRÁK

Óráink emberi jogokat érintő témákon keresztül az adott korosztálynak megfelelően adnak át tudást, fejlesztenek készségeket és kompetenciákat.

Az órák, az iskolai kereteknek megfelelően, 45 vagy 90 percesek. Felépítésük nem formális tanulási alapelveken és az aktív részvételt támogató módszereken alapszik. Használunk továbbá drámapedagógiai, egyéni és csoportos feldolgozási és élményalapú módszereket is. A különböző órák témáit és felépítését a 19. oldalon részletesen olvashatjátok.

KÉPZŐK KÉPZÉSE

Évente többször, több városban is megrendezzük az önkéntes képzők képzését. A program lényege, hogy a képzők képesek legyenek Amnesty emberi jogi órákat szervezni és tartani, csoportdinamikai helyzeteket kezelni, illetve az adott témákban érzékenyítő foglalkozásokat vezetni.

A Képzők Képzésének elvégzése és megfelelő óraszámú hospitálás (segédképzőként vagy megfigyelőként való részvétel az órákon) után önkéntes képzőink önállóan tartanak országszerte órákat iskolákban és azokon kívül, vagy csapatvezetőként vesznek részt a táborunkban.

ÖSSZPONT – EMBERI JOGI VERSENY

Az Összpont egy több fordulóból álló verseny, amelynek során a résztvevő középiskolás diákok kreatív feladatok megoldásán keresztül tanulnak az emberi jogokról, a jogállamiságról, az LMBTQI emberek jogairól, a nemek közötti egyenlőtlenségről, és a magánszféra védelméről.

A verseny része a Disputa verseny, ahol a döntőbe jutott csapatok komoly felkészülést követően, vitákban mérik össze tudásukat.

EMBERI JOGI TÁBOR

Az Amnesty táborának célja, hogy a fiatalok közösséget alkotva, együtt tanuljanak egymásról-egymástól. A táborban sokat tanulnak, fejlődik a nyitottságuk és magabiztosságuk, és személyes élményeken keresztül megtapasztalják az elfogadás fontosságát.

EMBERI JOGI BARÁT ISKOLA PROGRAM

A programban olyan iskolák vehetnek részt, amelyek azonosulni tudnak az Amnesty által képviselt alapértékekkel. Az együttműködés során az iskola pedagógusait az emberi jogi oktatási programunk témáinak és módszereinek megfelelően képezzük.

Az alábbi területek „emberi jogi baráttá” alakítására térünk ki programunk kapcsán: az iskolai tanterv bővítése emberi jogi témákkal; az iskola fizikai környezete; intézményi döntéshozatal és annak átláthatósága minden érintett számára; az iskola beágyazottsága, a tanár-diák-szülő viszonyrendszere.

Ha szeretnél iskoláddal csatlakozni ehhez a programhoz, akkor keresd oktatási koordinátorunkat a kiadvány elején megadott elérhetőségeken.

LEVÉLÍRÓ MARATON

Minden évben az Emberi Jogok Világnapjához (december 10.) közeledve emberek a világ minden tájáról levelek és üzenetek millióit küldik jogellenesen bebörtönzött, üldözött embereknek és az ellenük jogsértést elkövető hatóságoknak. A Levélíró Maraton, amely mára a világ legnagyobb emberi jogi kampánya lett, az emberek egyesített erejét használja fel, hogy elérje, a hatóságok vessenek véget a jogsértéseknek, az elkövetőket pedig vonják felelősségre. Sokszor már a kampány ideje alatt elérjük a célunkat, ám ha ez mégsem sikerülne azonnal, egy valami biztos: a levelek hatalmas erőt adnak az igazságtalanságok áldozatainak és szeretteiknek. Számukra sokszor ezek az üzenetek jelentik a reményt és a tudatot, hogy nincsenek egyedül. A nemzetközi kampányban bárki részt vehet, és Magyarországon is szervezhet saját levélíró eseményt, akár fiatalok bevonásával is. Minden információt és segítséget megadunk ehhez. Részletek a honlapunkon.

AZ EMBERI JOGI OKTATÁS – AHOGY MI CSINÁLJUK

AZ EMBERI JOGI OKTATÁS CÉLJA EGYÉNEK, CSOPORTOK ÉS KÖZÖSSÉGEK FELVÉRTEZÉSE OLYAN TUDÁSSAL ÉS KÉSZSÉGEKKEL, AMELYEK ÖSSZHANGBAN ÁLLNAK AZ EMBERI JOGOKKAL. MÓDSZERTANA FORMÁLIS, NEM FORMÁLIS ÉS INFORMÁLIS TANULÁSI ALAPELVEKEN ÉS AKTÍV RÉSZVÉTELEN ALAPUL.

Az emberi jogi oktatás nem csak az emberi jogokról való tanulásról szól, fontos eleme az is, hogy a folyamat résztvevői figyelembe vegyék egymás igényeit és jogait. Az emberi jogi oktatás túlmutat a jogok pusztá ismeretén és betartásán: a résztvevők megtanulnak élni azokkal, fellépni a jogsértések ellen, kiállni mások jogaiért és elsajátítják a kritikus gondolkodás képességét is, vagyis az emberi jogokról tanulva tudatos polgárokká válnak. A különböző helyzetek többirányú megvizsgálásához szükséges látásmódok megismertetésével az emberi jogi oktatás hangsúlyt fektet az automatikus viselkedésformák felülvizsgálatára. Célja, hogy az emberek felismerjék az olyan helyzeteket, amelyekben sérülhetnek az emberi jogok, és lehetővé teszi, hogy mindenki egyéni élethelyzetéhez és erőforrásaihoz mérten tudjon fellépni az emberi jogok védelme érdekében.

Ez a szakasz részben saját tapasztalatokra, részben pedig korábbi amnestys kiadványokra, különösen a *Facilitation Manual. A Guide To Using Participatory Methodologies For Human Rights Education*. Elérhető: <https://www.amnesty.org/download/Documents/24000/act350202011eng.pdf> című kiadvány összefoglalójára épül.

AZ EMBERI JOGI OKTATÁS CÉLJAI:

- Biztonságos tanulási környezet teremtése, ahol az aktív részvétel, a kritikus kérdésfeltevés és a gondolatok megosztásának szabadsága megvalósulhat.
- Lehetőség biztosítása konstruktív párbeszédre és vitákra, amelyek a saját tapasztalatokon és a társadalmi valóságokon alapulnak.
- Az emberi jogok egyetemességének, elidegeníthetlenségének, oszthatatlanságának és elválaszthatatlanságának a hangsúlyozása.
- Az emberek sokféleségének tisztelete és a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem.
- Az egyének és közösségek felvértezése olyan tudással, amely segítségével felismerik a jogsértéseket és képesek kiállni saját és mások jogaikért.
- Az átfogó és rendszerszintű emberi jogi problémák (szegénység, erőszakos konfliktusok, hátrányos megkülönböztetés stb.) vizsgálata, és olyan megoldási javaslatok keresése, amelyek megfelelnek az emberi jogi előírásoknak.
- Az emberek döntéshozatali folyamatokban való részvételének erősítése.
- A helyi, nemzeti, regionális és nemzetközi emberi jogi eszközök és mechanizmusok megismerése.

NEM FORMÁLIS TANULÁS ÉS AKTÍV RÉSZVÉTEL

A nem formális tanulás lényege, hogy kollektív tanulásra és aktív részvételre épül. Utóbbi azt jelenti, hogy a résztvevők magatartása és aktivitása alakítja az adott beszélgetést, foglalkozást. Az aktív részvételen alapuló módszertanok elvetik a frontális oktatás dinamikáját, ehelyett a képző és a résztvevők által kialakított közös, kreatív tanulási és alkotási folyamatokra helyezik a hangsúlyt. Mindez elősegíti a résztvevők elemző és kritikus gondolkodásának fejlődését, valamint a közös problémamegoldó stratégiák kidolgozását. Ezzel a módszerrel a résztvevők főszereplőivé válnak az adott téma feldolgozásának és közben döntéseket hoznak, amely elengedhetetlen az oktatási folyamat hatékonyságához.

Az aktív részvétel közvetlenül kapcsolódik a véleménynyilvánítás szabadságához és a kölcsönös tisztelethez képzői és résztvevői oldalról egyaránt. Fontos, hogy a képzők egy olyan közösség megteremtésére törekedjenek, amely kölcsönös együttműködésen alapul és mentes az előítéletektől és sztereotípiáktól.

A NEM FORMÁLIS ÉS AKTÍV RÉSZVÉTELI MÓDSZERTAN ELEMEI:

- A tanulási folyamat a résztvevők saját tapasztalatainak, tudásának megismerésével kezdődik.
- A tanulási folyamat fókuszában a résztvevő áll, egyik célja pedig az önbecsülés és a magabiztosság erősítése, illetve a vitákban való konstruktív részvétel elősegítése.
- Miután a résztvevők megosztották és kritikusán kielemezték saját tapasztalataikat, következtetéseket vonnak le és kiemelik az általános mintázatokat.
- Ezt követően számukra új és különböző forrásokból (pl. külsős szakértők, dokumentációs anyagok, filmek) származó információk kerülnek bemutatásra, ezzel mélyítve a közös megértést, illetve a már meglévő tudás újraértelmezését.
- Végül a résztvevők alkalmazni kezdik az újonnan elsajátított készségeket és képességeket a gyakorlatban is.

A folyamat a résztvevőket motiválja, inspirálja és képessé teszi őket, hogy egyénileg és közösen is fenntartható magatartásformákat alakítsanak ki. A változás és változtatás nem koncentrálódik az iskola falain belülre, hanem a résztvevők egész életére gyakorol hatást.

KÉPZŐKÉNT A KÖVETKEZŐKRE ÉRDEMES ODAFIGYELNED

CSAPATMUNKA

A foglalkozásokat minden esetben valakivel közösen, párban tartsd. Ez több okból is fontos:

- **Praktikum:** míg az egyik képző vezet egy folyamatot vagy játékot, a másik előkészítheti a következő részt, segíthet az eszközök kiosztásában stb. A feladatmegosztás hatékonyabb és emeli a foglalkozás minőségét.
- **„Több szem többet lát”:** a résztvevők létszáma akár 30 fő is lehet egy iskolai osztályban. Ilyenkor kihívást jelenthet egy képző számára, hogy egyszerre figyeljen a tartalomra, a logisztikára, a csoport egészére és az egyes résztvevőkre. Ha ketten vagytok, többfelé tudtok figyelni.
- **Biztonság:** két képző jelenléte biztosítja, hogy a tartalom és az elhangzottak nem ellenőrizetlenül, kizárólag egy embertől érkeznek. Másrésztől minden képző munkáját biztonságosabbá teszi, ha van mellette valaki, akivel ugyanazt képviselve kölcsönösen tudják segíteni egymás munkáját.

A hatékony csapatmunkához fontos, hogy előzetesen egyeztetsetek, megegyeztetek ki-mit fog csinálni az órán. Az a legjobb, ha a foglalkozás előtt személyesen is tudtok találkozni.

TERVEZÉS ÉS FELKÉSZÜLÉS

A sikeres csoportfoglalkozások lebonyolításához elengedhetetlen a megfelelő felkészülés. Az óravázlatok alapján tervezd meg, milyen eszközökre és anyagokra lesz szükséged és ezeket szerezd be. Ismerd az oktatási anyagokat és amennyiben szükséged van az óravázlatra, tudd, hogy mit hol kell keresned. Kerüld, hogy egész órán az óravázlatot olvasd fel.

Kezds előtt rendezd be a teret: teremtsd meg a lehetőségét, hogy a résztvevők körben vagy kisebb csoportokban tudjanak leülni, ezzel is az iskolai környezettől eltérő, barátságosabb környezetet tudsz biztosítani.

RUGALMASSÁG ÉS IDŐKERETEK

A foglalkozások megtervezése során a téma által meghatározott célok mellett az időkeret és a csoport igénye is fontos szempont. Utóbbira a legtöbb esetben nem lehet előzetesen felkészülni, ezért fontos, hogy rugalmas maradj:

- Súlyozd az órák elemeit, és tudd, hogy melyiket lehet esetleg kihagyni. A foglalkozások egyes elemei meghatározott időkeretek között zajlanak, amelyekbe bele kell férnie mindennek. Készülj az órára ennek megfelelően, és tudd, hogy mit engedhetsz el a programelemekből, ha kiszaladnál az időből.
- Ha egy beszélgetés fontos és a résztvevők aktívan bekapcsolódnak, változtass az ütemterven.
- Mindig legyenek extra feladatok és/vagy témák a tarsolyodban, ha gyorsabban végeznének és marad még idő.

BIZTONSÁGOS TANULÁSI KÖRNYEZET MEGTEREMTÉSE

A foglalkozások lebonyolításának legelső lépése a megfelelő környezet és hangulat megteremtése. Kezdd a foglalkozást bemutatkozással, ahol elmondod ki vagy, miért jöttél, mit kell tudni az Amnesty-ről és mi fog történni az elkövetkezendő 45-90 percben.

Kezdd a csoportmunkát a foglalkozás céljának megfelelő jégtörő és/vagy bemutatkozó játékokkal. Figyelj a résztvevők keresztneveire, igyekezz emlékezni rájuk, valamint bátorítsd erre őket is, amennyiben még nem ismerik egymást. Igazítsd arányosan az egyes részelemek hosszát a teljes foglalkozás időtartamához.

SZÓHASZNÁLAT

A foglalkozás vezetőjeként figyelj oda a saját és a csoport tagjainak a szóhasználatára is. A nyelvezet oktatási segédeszköz, fontos, hogy segítse a cél elérését. A szavak, kifejezések, mondatok, amiket használunk fontos szerepet játszhatnak egyes ideológiák, sztereotípiák megerősítésében és kialakításában. A tudatos és következetes nyelvhasználat fontos mind a csoportvezető, mind a csoport tagjainak részéről. A gondolataink hatással vannak a nyelvre és fordítva: a nyelv hatással van a környezetünkről és az önmagunkról alkotott gondolatokra.

JÉGTÖRŐK ÉS ENERGIZEREK

A jégtörők jó lehetőség a foglalkozások elkezdésére, és segíthetik a résztvevőket a társaik megismerésében is. A csoport méretéhez igazodva válassz jégtörőket. Az energizerek olyan játékok, amelyeknek célja, hogy a résztvevők magasabb energiaszintre kerüljenek, élénkebbé váljanak, ezért bevetésük akkor ajánlott, ha a csoport fáradni kezd, passzívabbá válik. A jégtörők és energizálók tematikáját igazítsd a foglalkozás tartalmához.

KISCSOPORTOS MUNKA

A kiscsoportos munka nagyban emelheti a foglalkozás minőségét, mivel a kisebb csoport meghittebb, biztonságosabb tanulási környezetet teremt, és lehetőséget ad olyanok aktív részvételére, akik a nagyobb csoportban kevésbé érzik komfortosan magukat. Bizonyos esetekben a hasonló tulajdonságokkal rendelkezők azonos csoportba osztása, míg máskor a csoport változatossága lehet inkább célravezető.

Segítsd a munkájukat, csatlakozz be egy-egy gondolattal a csoportok munkájába, így egyrészt érdeklődést mutatsz a csoporttagok iránt, másrészt azt is felmérheted, hol tartanak a feladat megoldásában, és hogy miről beszélnek, ami hasznos lesz később a nagycsoportos beszélgetés vezetésénél. Ha egy csoport nagyon hamar végez feladatával, ülj közéljük és folytasd velük a beszélgetést, ameddig a többiek befejezik.

Ha nincs lehetőség előzetes csoportbeosztásra, előnyös lehet két-három fős villámcsoportok alakítása például az egymás mellett ülő emberekből, akik így rövid idő alatt megbeszélhetnek egy-egy felmerült témát.

NAGYCSOPORTOS BESZÉLGETÉS (PLENÁRIS)

Képzőként feladatod, hogy mindenkit részvételre bíztass, és elősegítsd, hogy minél több gondolatot és érzést osszanak meg a plenáris megbeszéléseken. Fontos, hogy a felmerülő kérdéseket megválaszold, a nem teljesen érthető témákat pedig elmagyarázd. Te felelsz azért, hogy az összes kulcstéma szóba kerüljön.

Ha kiscsoportos feladat feldolgozása történik plenárisan, biztosítsd, hogy minden csoportnak lehetősége legyen megszólalni, és vizuálisan is tegyék láthatóvá az eredményeket (flipchartra, táblára, papírra rajzoljátok le/ábrázoljátok azokat).

ÉRTÉKELÉS ÉS LEZÁRÁS

Az órát minden esetben a tanulságok levonásával és az értékeléssel zárd. Ideális esetben minden résztvevőnek lehetősége van legalább egy gondolat megosztására a végén, de ha nem, akkor biztosítsd, hogy a következő kérdések feldolgozásra kerülnek a zárásakor:

- Mi történt az órán?
- Hogyan érezték/érezik magukat most?
- Mit tanultak az adott témáról?
- Hogyan használható az elsajátított tudás a jövőben? / Mit tehetnek ők a változásért?

CSOPORTDINAMIKA

Bármilyen csoporttal is dolgozzunk, az adott közösségnek meglesz a saját csoportdinamikája. Lesznek dominánsabb és visszahúzódnóbb tagjai a csoportnak; lesz, aki felnéz a képzőre és olyan is, aki kihívások elé állítja majd. A résztvevők egymás közötti (erő)viszonyai is befolyásolják a csoporton belüli megnyilvánulásait, az aktív részvételt és ezáltal a tanulási folyamat kimenetelét.

Bár lehetetlen minden lehetséges forgatókönyvre előzetesen felkészülni, és a helyzetek kezelése a képzői gyakorlat során sajátítható el, az alábbiakban megosztunk néhány tippet és trükköt, amely még jól jöhet:

- Figyeld meg a csoportot, a kapcsolatokat és a jellemzőket: ki a dominánsabb és ki a visszahúzódnó, ki hol és hogyan, milyen pózban ül; ki-kivel barátságosabb vagy éppen ellenségesebb. Egy egyszerű körbenézés során is sok információt kaphatsz a csoportról.
- Használj a korosztálynak megfelelő, aktív részvételre biztató játékokat/tevékenységeket. Ezeket válaszd meg aszerint, hogy éppen mi a célod (pl. névtanulás, aktivizálás, mozgás, csendesítés stb.).
- Alakíts kiscsoportokat, hogy a kevésbé domináns csoporttagoknak is lehetőségük legyen kifejezni gondolataikat. Érzékenyebb témák esetén választhatod azt, hogy ők maguk rendezik csoportokba magukat az alapján, hogy kikkel érzik magukat a legkényelmesebben.
- Támogasd a nagycsoportos megosztást is: például. „Azok, akik még nem szólaltak fel, meg szeretnék osztani az észrevételeiket?”; „Van bárkinek bármilyen kérdése?”; „Van olyan, aki még nem szólalt meg, és szeretné elmondani a véleményét?”
- Dicsérd meg a felszólalókat, főleg a félénkebbeket. Ugyanakkor figyelj az egyensúlyra, ne ess túlzásokba.
- Képzőként tartsd meg a kereteket a közös, mindenkire érvényes, egymásra való odafigyelésre biztató szabályok kialakításával, vagy egyszerűen annak a kijelentésével, hogy ezen a foglalkozáson mindenki véleménye egyaránt fontos. Törekedj rá, hogy ettől a foglalkozás teljes ideje alatt ne térjtek el.
- Könnyedén moderáld a beszélgetéseket: ha valaki folyamatosan magához ragadja a szót, jelezd, hogy gondolatai értékesek és fontosak, és kérdezd meg, hogy a többiek mit gondolnak.
- Előfordulhatnak bántó, kegyetlen vagy lekezelő hozzászólások. Ebben az esetben – a helyzet súlyosságától függően – tisztázzuk az elhangzottak jelentését (valóban arra és úgy gondolt-e az illető, mi volt a szándéka, tisztában van-e szavai súlyosságával/jelentésével), és amennyiben szükséges, tudatosítsuk, hogy mi a probléma a megnyilvánulással.
- Képzőként kerüld az éles vitákat a résztvevőkkel.

Összefoglalva: figyeljünk a csoportra és az adott foglalkozásra jellemző folyamatokra, mert képzőként mindig (a foglalkozás célját szem előtt tartva) az adott csoport igényeire kell reagálnunk.

KI AZ ELLENSÉG?

KI AZ ELLENSÉG? HOGYAN LESZ VALAKIBŐL AZ ELLENFÉL VAGY ELLENSÉG? HOGYAN LESZ AZ ELLENSÉGBŐL ISMERŐS? EZEN A KIFEJEZETTEN ALSÓSOKNAK KÉSZÜLT ÓRÁN DRÁMAPEDAGÓGIAI ESZKÖZÖKKEL, CSOPORTOS BESZÉLGETÉSEKKEL ÉS MESÉLÉssel JUTUNK EL A KUTYÁK ÉS MACSKÁK ELLENSÉGESKEDÉSÉTŐL A HÁBORÚBAN EGYMÁS ELLEN HARCOLÓ ELLENSÉGEKIG. AZ ÓRÁN HASZNÁLT KÖNYV EGY PÉLDÁNYÁT (DAVIDE CALI ÉS SERGE BLOCH: AZ ELLENSÉG, CSIMOTA KÖNYVKIADÓ) AZ ISKOLA AJÁNDÉKBA KAPJA.

45
PERC

2-6.
OSZTÁLYIG

- az ellenség című könyv
- labda

2
PERC

KÖSZÖNTÉS, BEMUTATKOZÁS

A foglalkozás előtt a székeket körbe rendezzük, hogy mindenki lássa egymást. Lát-szódjon ebből is, hogy nem egy megszokott iskolai tanóra következik. A képzők röviden bemutatkoznak.

8
PERC

NÉVTANULÁS, KUTYA-MACSKA BEVEZETÉS

A képző körbe megy, és felváltva mondja a résztvevőknek: kutya, macska, kutya, macska. A diákok nem mondják el egymásnak, hogy mit hallottak, erre a bemutatkozásnál kerül sor: mindenki mondja a nevét, és elé teszi, amit hallott (például Kutya Mirkó, Macska Léna). A labdával megünk egy pár kört, hogy a képző megtanulja a neveket, majd a kutyák és a macskák két csoportban dolgoznak tovább.

10
PERC

KÜLÖNBÖZŐSÉGEK, KOMMUNIKÁCIÓ, HASONLÓSÁGOK

A csapatok 3 perc alatt összegyűjtik, hogy miért utálják egymást a kutyák és a macskák. A csapatok egy-egy képviselője megosztja a többiekkel a felsorakoztatott érveket, amiket eközben a képző a táblára ír. A képző kicsit színpadiasan, a kibontakozó feszültséget növelve összegzi a táblán összegyűjtött érveket.

A képző arra buzdítja a két csapatot, hogy hangosan is fejtsek ki ellenérzéseiket. „Hogyan? A macskák nyávogjanak, a kutyák ugassanak! Mit mondtak? Miért nem értettétek egymást? Mi lehet az oka annak, hogy a macska és a kutya nem tudnak jól kommunikálni?” (más hangok, farokcsóválás jelentése, földre lapulás, más testnyelv)

„Az utált tulajdonságok ellenére, van-e mégis, ami közös bennük?” A válaszokat szintén a táblán rögzíti a képző, lehetőleg a két korábbi felsorolás között. „Ha viszont ennyi a közös bennük, akkor mitől ellenségek, és mit jelent igazából az, hogy ellenség?”

5
PERC

SZEREPIJÁTÉK, ŐRMESTERKEDÉS

A képző egymással szembe, két képzeletbeli vonalra állítja fel a csapatokat. Elkezd parancsolgatni. Vezényel, hangosan és bántón igazítgatja a vonalhoz a kevésbé pontosakat. „Vi-gyázz! Egyenes tartás! Ha azt mondom egy, akkor mindenki leguggol, ha azt mondom három, mindenki vigyázzállásba áll! És egy... három... egy... kettő... három... egy... három... három... egy...” A *parancsolgatásból* hirtelen visszatérve: „Miért csináltok ezt? Miért fogadtatok szót?” Ezeket közösen röviden megbeszéljük.

(Az eredeti vonalhoz felállva, a résztvevők öt állítást hallanak, amelyeket ha igaznak érzik magukra, akkor egyet lépnek az „ellenség” felé. Állítások pl.: Szeretek olvasni. Szeretek focizni. Szeretem a rockzenét. Van tesóm. Szeretem a pizzát. (Fontos, hogy ne legyen kellemetlen senkinek sem az állítás, mert a résztvevők „*magukat játsszák*”). Az állítások után lesznek olyanok, akik közelebb fognak állni az „ellenségükhöz”, mint a saját „csapatársukhoz”. Miért lehet ez? - rövid megbeszélés)

10
PERC

ELLENSÉG KÖNYV BEMUTATÁSA

A résztvevők elhelyezkednek a képző körül, úgy, ahogy mesét szoktak hallgatni. „Csukd be a szemed, és képzeled el, hogy háború van. Egy lövészárkban ülsz és nagyon hideg van. Nemsokára elered az eső, mindened vizes lesz, de nem mozdulhatsz, mert az ellenség a közelben van. A bajtársaid nincsenek veled, egyedül vagy. Mindened saras, éhes vagy, és már csak egy kis vized maradt. Csend lesz. A csillagokat keresed, és el akarsz aludni. Mi az utolsó, amire elalvás előtt gondolsz?” A képző mindenkihez odamegy, és megérinti annak a vállát, akitől a választ várja, a választ hangosan megismétli.

A könyv szóról-szóra való felolvasása helyett átkötő szöveggel, a képek segítségével meséljük el a történetet, a résztvevőket is bevonva, teret hagyva, hogy reagáljanak. Az utolsó kép után kérdés: „Te mit írtál volna a papírra?” A válaszok hangos megismétlése. A képző röviden összegzi, hogy miért pont ő mesélte el ezt a történetet, mi az Amnesty International munkájának a célja, és arra kéri a résztvevőket, hogy az ellenségeskedés helyett gondoljanak erre az órára, és ismerjék meg jobban egymást.

ALTERNATÍVA:

HA AZ OSZTÁLY KÉSZEN ÁLL A MESEHALLGATÁSRA, AKKOR EZT A RÉSZT, AMIKOR A RÉSZTVEVŐK ELKÉPZELIK, HOGY MILYEN LEHET A KATONÁNAK A LÖVÉSZÁROKBAN, LEHET KÉSŐBBRE RAKNI, AMIKOR A TÖRTÉNETBEN ÉJSZAKA VAN, ÉS A KATONA FELNÉZ AZ ÉGRE.

5
PERC

TÉRFOGLALÓ ÉS ÖTUJJAS JÁTÉK

A résztvevők szabadon mozognak a térben, a képző irányítja őket: Sétálj úgy, mintha nagyon fájna a derekad / mintha esne az eső / mintha ma lenne az utolsó tanítási nap... Az egyes állítások elhangzása utána résztvevők a hozzájuk legközelebb állóval szemben megállnak.

„Érintsd össze a kisujjadat, és mondd meg, hol születtél, aztán a gyűrűst, és mondd meg, hány tesód van.... tantárgy, superhős, sport, film...stb.” (A végén a két tenyér egymásra simul.) Ha készen van egy pár, akkor jön az újabb séta, újabb instrukcióval, újabb párral.... A tanulság:„ Jobb kérdezni, mint egyből ellenséggként kezelni a másikat.”

5
PERC

KÉRDEZZ - FELELEK

A képző lehetőséget ad a gyerekeknek hogy kérdezzenek bármit az emberi jogokkal és/ vagy az Amnestyvel kapcsolatosan.

AMNESTY ÓRA

MI AZ AZ AMNESTY INTERNATIONAL, ÉS MIVEL FOGLALKOZIK? MILYEN ÉRTÉKEKET KÉPVISEL A SZERVEZET, ÉS MIT TUD TENNI AZ EMBERI JOGOKÉRT? AZ ÓRA SORÁN ARRA FÓKUSZÁLUNK, HOGYAN FEDEZHETJÜK FEL A MÁSIKBAN AZOKAT A TULAJDON-SÁGOKAT, AMELYEKET ÖSSZEKÖTNEK MINKET, ÉS MIÉRT JÓ EGY ELFOGADÓ ÉS SOKSZÍNŰ TÁRSADALOMBAN ÉLNI.

45
PERC

5. OSZTÁLYTÓL
FELFELÉ

- színes A/4-es papír, színes vékony filcek, ollók
- vetítéshez szükséges eszközök,
- Bátorság kampányvideó,
- labda

2
PERC

KÖSZÖNTÉS, BEMUTATKOZÁS

8
PERC

NÉVTANULÁS, BEMELEGÍTÉS

A képző megkéri a gyerekeket hogy mondják el a nevüket és nevezzék meg a hobbijukat/ kedvenc zenéjüket/kedvenc színüket stb.

Mutasson példát saját magával a képző és dobja oda a labdát valakinek. „Miután elmondtad a neved, dobd a labdát valaki másnak. Mindig nézz a szemébe annak, akinek dobni szeretnéd a labdát.”

10
PERC

MI AZ AMNESTY?

A képző eldöntendő kérdéseket tesz fel az Amnestyvel kapcsolatosan. „Akinek igen a válasza a kérdésre, álljon fel.” Csináljunk egy példát:

„Aki hallja, amit mondok most, álljon fel. ... Köszö, üljetek le.”

Állítások:

„Az Amnesty International egy 200 éves szervezet” – „Az Amnesty több mint 50 éves szervezet.” Ezután a képző elmondja a helyes információt: Az Amnesty International 1961-ben alakult és mesélje el a szervezet megalakulásának történetét.

„Az Amnesty az emberi jogokkal foglalkozik.”

„Az Amnesty foglalkozik jogi védelemmel.”

„Az Amnesty foglalkozik emberi jogi oktatással.” – A képző mondja el, hogy mit jelent az emberi jogi oktatás, pl. ez az óra, amin éppen részt vesznek.

„Az Amnesty szervez levélírást önkényesen bebörtönzött emberek részére.” – A képző meséljen röviden a Levélíró Maratonról és arról, hogy országok kormányainak is írnak levelet.

„Az Amnesty gyűjt aláírásokat petíciókhoz.” – A képző tisztázza, hogy mit jelent a petíció.

„Az Amnesty International Magyarország 50 éve létezik.” – A képző mondja el, hogy 1990 óta létezik Magyarországon és meséljen a nagy nemzetközi Amnesty koncert-ről 1988-ban (Bruce Springsteen, Sting, Tracy Chapman, Bródy János, Hobo, Peter Gabriel) Human Rights Now!

15
PERC

MI A KÖZÖS BENNÜNK?

A képző 4-5 fős csoportokba bontja a résztvevőket. „Rajzoljátok körbe valakinek a kezét, és vágjátok ki az ábrát.” A résztvevők egymást kérdezgetve kiderítik, hogy mi az az 5 tulajdonság, amelyek kivétel nélkül mindannyiukra igaz. Minden ujjba írnak egy-egy közös tulajdonságot. Kitalálnak egy logót, és azt a tenyér közepébe rajzolják. A résztvevők, miután végeztek, új csapatot alkotnak, és megismétlik a feladatot úgy, hogy olyan új közös tulajdonságokat keresnek, amiket egyikük sem írt már korábban. Ha ezzel a körrel is megvannak, akkor ugyan így, csinálnak egy harmadik kört. A képző közben összeszedi az elkészült kezeket és felteszi a falra, táblára.

Az utolsó kör után a képző megkéri a résztvevőket, hogy mondják el, milyen közös tulajdonságokat találtak. Ezt beszélgetés követi, ahol megbeszélik, miért fontos tudnunk, hogy mindannyiunknak vannak közös tulajdonságai, amely nem függ sem származástól, bőrszíntől, nemtől, szexuális irányultságtól vagy vallási hovatartozástól. Hangsúlyozzuk, hogy az Amnesty egyik legfontosabb feladata az egyenlő jogokért való küzdelem minden ember számára.

5
PERC

VIDEÓVETÍTÉS

A Bátorság kampányfilm levetítése. A vetítés után a képző kérdezze meg a résztvevőket, hogy mit gondolnak a filmről, mi derül ki számukra? Felismertek-e valakit a filmben? A képző mond pár szót néhány szereplőről, pl. Malaláról, majd ennek kapcsán mesél arról is, miért fontos kiállni saját és mások jogaiért.

5
PERC

KÉRDEZZ - FELELEK

A képző lehetőséget ad a résztvevőknek, hogy kérdezzenek bármit az emberi jogokkal és/vagy az Amnesty munkájával kapcsolatban.

NÉPÍRTÁS

Holokauszt

GYŰLÖLET- BŰNCSELEKMÉNY

rasszista bántalmazás
horogkereszt felfestése egy zsinagógára

USZÍTÁS

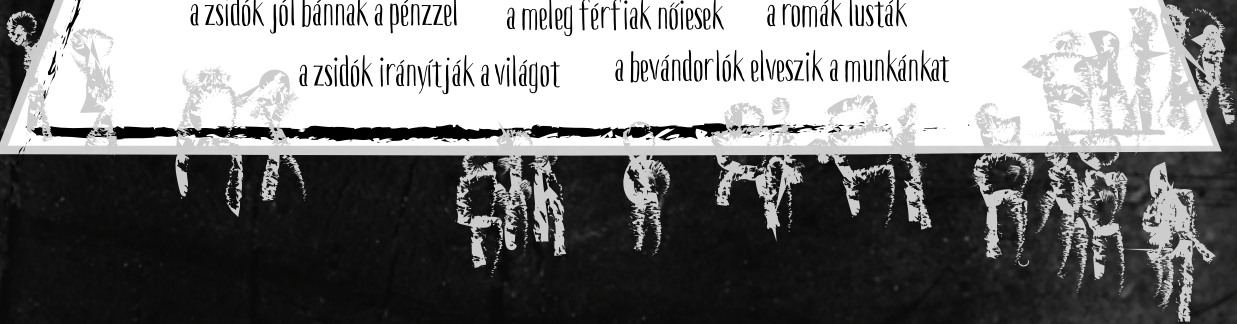
irtsátok ki a köcsögöket, testvéreim
égjenek azok a zsinagógák
menjetekek és öljétekek meg a cigány parazitékat

DISZKRIMINÁCIÓ

cigány gyerekek iskolai elkülönítése gettósítás
meleg pár elutasítása egy szállodában cigány munkavállaló elutasítása

ELŐÍTÉLET / SZTEREOTÍPIA

a zsidók jól bánnak a pénzzel a meleg férfiak nőiesek a romák lusták
a zsidók irányítják a világot a bevándorlók elveszik a munkánkat

MIK AZOK A GYŰLÖLET- BŰNCSELEKMÉNYEK?

HOGYAN LEHET AZ ELŐÍTÉLETBŐL NÉPIRTÁS? MIK AZOK A VÉDETT TULAJDONSÁGOK? MIT JELENT A KÖZÖSSÉG TAGJA ELLENI ERŐSZAK? ÉS EGYÁLTALÁN, MIÉRT OLYAN FONTOS, HOGY TUDJUNK EZEKRŐL? AZ ÉRZÉKENYÍTŐ DRÁMAJÁTÉKOK ÉS KISCSORPOTOS FELADATOK MELLETT KONKRÉT ESETEKET IS ÁTBESZÉLÜNK A RÉSZTVEVŐKKEL.

90
PERC

7. OSZTÁLYTÓL
FELFELÉ

- szerepkártyák a „lépegetős” játékhoz
- labda
- 2 db gyűlöletpiramis
- Esetek kinyomtatva
- gyűlölet-bűncselekmény indikátorlista kinyomtatva
- vetítéshez szükséges eszközök

5
PERC

KEZDÉS, KÖSZÖNTÉS

A foglalkozás előtt a székeket körbe rendezzük, hogy mindenki lássa egymást. Látszódon ebből is, hogy nem egy megszokott iskolai tanóra következik.

A képzők bemutatkoznak „Az Amnesty Internationaltól jöttünk (...) ami egy emberi jogi szervezet (...) a világ minden részén dolgozunk, emberi jogi oktatási programunkban (...) stb.” „Ez nem egy előadás lesz, hanem játék és beszélgetés, aminek a végére mindenkinek világos lesz, hogy mik azok a gyűlölet-bűncselekmények.

5
PERC

NÉVTANULÁS

Mindenki megmondja a nevét, és a neve kezdőbetűjével egy pozitív tulajdonságot, ami rá jellemző. A képző kezdi, bemutatja a játékot „Vidám Vince”, majd továbbadja a labdát. Miután mindenkihez eljutott, tovább lehet folytatni, amíg a képző meg nem tanulja mindenki nevét.

25
PERC

LÉPEGETŐS

Mindenki húz egy kártyát és elolvassa. Innentől kezdve a résztvevők behelyezkednek a húzott szerepbe. A képző segítségével: „Képzeld el ennek az embernek a gyerekkorát, amikor először szerelmes lett, amikor iskolába járt, amikor...” A képző mond 10 állítást, és a résztvevők a kör közepe felé haladva tesznek egy-egy lépést, ha az állítás igaz az elképzelt szerepükre. Ha igaz, lép, ha nem, a helyén marad. Ha a kör közepét megjelöltük egy labdával, akkor érdemes megkérni a résztvevőket, hogy kapják el a labdát.

„Kinél van a labda?” „Ki az, aki meg se próbálta elkapni, miért nem?” Néhány résztvevőt kérjünk meg, hogy olvassa fel a kártyáját, a kör közepe felől haladunk a széle felé. „Ki van a kör közepén, ki maradt a szélén?” „Milyen tulajdonságok alapján kerülhet valaki a kör szélére? Mit jelenthet a kör közepe? És a széle? Milyen tulajdonságok alapján kerülhet valaki kisebbségbe? Milyen előítéletek jutnak róluk eszünkbe?”

A képző a végén körbe megy, és mindenkitől elkéri a szerepet és megkéri a résztvevőket, hogy amikor visszaadják a kártyát mondják ki hangosan a saját nevüket; vagy: „rázzuk meg magunkat, rázzuk le magunkról a szerepet”; „Párokban játsszuk el, hogy egy „kezeslábast” húzunk le a másiktól, így szimbolizálva a szerepből való kilépést.

**20
PERC**

GYŰLÖLETPIRAMIS

A képző két vagy három csoportba osztja a résztvevőket, majd mindegyik csoportnak odaadja a nagy kártyákat, hogy rendezzék őket sorrendbe (a legkevésbé súlyosnak tűnő kerüljön legalulra). A csoportok, ha végeztek megbeszélnek egymással az általuk felállított sorrendeket, a csoportmunka során esetleg felmerülő vitákat pedig megvitatjuk közösen.

Ezután a képző odaadja a kisebb, példákat tartalmazó kártyákat a csoportoknak, hogy helyezzék el azokat a nagy kártyák körül. Itt is van helye vitának. A képző feladata, hogy az információkat a szükséges mértékben mondja el.

A megoldás értékelése a képző által. Meg kell említeni azokat a lehetőségeket, amikkel az adott szituációban a sértett élhet. (polgári és büntetőeljárás, Egyenlő Bánásmód Hatóság, alapvető jogok biztosa, rendőrség, Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport),

**10
PERC**

A KISFILM BEMUTATÁSA – UTÁNA MEGBESZÉLÉS

„Te milyen világban szeretnél élni?” „Hogyan lehet definiálni a gyűlölet-bűncselekményt, honnan ismered fel?” A legfontosabb ismertetőjegyeket a képző rögzíti a táblán is. (Az elkövető és az áldozat általában nem ismerik egymást; előítélet motiválta bűncselekmény; a tett alkalmas a társadalomban meglévő előítéletek elmélyítésére és a sértett közösség tagjainak a megfélemlítésére)

**20
PERC**

JOGESETEK

Gyors csoportfelosztás számok/napok/tárgyak/gyümölcsök alapján. A képző kiosztja az eseteket a 4-5 fős csoportoknak, mindenkinek kettőt. A csapatok 8-10 percet kapnak az esetek feldolgozására. Gyűlölet-bűncselekmény történt? Érvek összegyűjtése. A csoportok aztán egymásnak röviden bemutatják az eseteket, és ismertetik az érveiket.

A képző minden esetben röviden elmondja, hogyan döntöttek a bíróságok. Érdekes megkérdezni a résztvevőket, mit gondolnak az eljárásról.

ALTERNATÍVA:

A KISCSOPORTOK EGY „TÁRGYALÁST” IMITÁLVA KÉT MINICSOPORTBAN ÉRVELNEK, HOGY AZ ADOTT BŰNCSELEKMÉNYT ELŐÍTÉLETES INDOKBÓL KÖVETTÉK-E EL. A TÖBBI CSOPORT A BÍRÓ.

**5
PERC**

ZÁRÁS, ELKÖSZÖNÉS

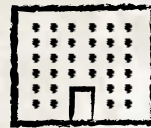
A résztvevők kérdezhetnek és elmondhatják a véleményüket. A képző elmondja, milyen szerepet tölt be az Amnesty a magyarországi gyűlölet-bűncselekmények kapcsán; válaszol a felmerülő kérdésekre, majd megköszöni a részvételt.

USZODA

CIVIL SZERVEZET

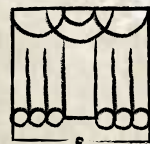
ÚJSÁG-SZERKESZTŐSÉG

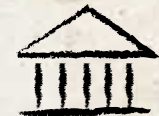
HOTEL

PARK

SZÍNHÁZ

BANK

JÁTSZÓTÉR

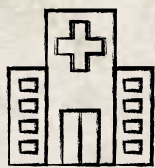
RENĐŐRSÉG

KÖZÉRT

KOCSMA

KÓRHÁZ

VÁROSHÁZA

MI KÖZÖM HOZZÁ? - A JOGÁLLAM ALAPJAI

A FOGLALKOZÁS CÉLJA, HOGY A JOGÁLLAM ÖSSZETETT FOGALMÁT KÖZELEBB HOZZA A DIÁKOKHOZ. AZ ÓRA RÉSZTVEVŐI EGYSZERŰ PÉLDÁKON KERESZTŰL ISMERHETIK MEG, MIÉRT FONTOS, HOGY A SZABÁLYOK MINDENKIRE EGYFORMÁN VONATKOZZANAK ILLETVE, HOGY MIÉRT KELLENEK OLYAN FÜGGETLEN INTÉZMÉNYEK, AMELYEK A HATALOM KORLÁTJÁT JELENTIK.

90
PERC

7. OSZTÁLYTÓL
FELFELÉ

- 6 db flipchart papír
- labda
- színes ceruzák / zsírkréták
- szituációk / helyzetek
- jogállam videó
- vetítéshez szükséges eszközök

**5
PERC**

KEZDÉS, KÖSZÖNTÉS

A foglalkozás előtt a székeket körbe rendezzük, hogy mindenki lássa egymást. Látszódon ebből is, hogy nem egy megszokott iskolai tanóra következik.

A képzők bemutatkoznak „Az Amnesty Internationaltól jöttünk (...) ami egy emberi jogi szervezet (...) a világ minden részén dolgozunk, emberi jogi oktatási programunkban (...) stb.” „Ez nem egy előadás lesz, hanem játék és beszélgetés, aminek a végére mindenkinek világos lesz, hogy mi is az a jogállam, és hogy az hogyan jelenik meg a mindennapi életünkben.”

**5
PERC**

NÉVTANULÁS, JÉGTÖRŐ

Mindenki elmondja a nevét és azt, hogy mikor a legboldogabb: Nóri vagyok és akkor vagyok a legboldogabb, ha nincs sulí. Zoárd vagyok és akkor vagyok a legboldogabb, ha kosarazhatok.

**20
PERC**

VÁROSRAJZOLÁS, BENÉPESÍTÉS

Minden csoport kap egy flipchart papírt és színes filceket. A feladat, hogy felülnézetből rajzoljanak le egy várost. Bízunk rájuk, hogy mit rajzolnak, azonban a cél, hogy legyenek rajta utak, terek, intézmények (!), stb. A képző irányító kérdéseket tesz fel, hogy segítse a folyamatot. „*Mi a város neve? Hányan élnek itt? Van valamilyen különlegessége ennek a városnak? Mit csinálnak napközben az emberek? Élnek-e itt gyerekek/ fiatalok / állatok / nyugdíjasok? Hova járnak kikapcsolódni? Hogyan közlekednek?*”

(A rajzolás végére minden városban legyen uszoda, park, játszótér, rendőrség, kórház, városháza, újságszerkesztőség, színház, civil szervezet és hotel. Ezt többféleképpen érhetjük el: kérdésekkel rávezetjük a csapatokat, kiosztjuk egy listán vagy felírjuk a táblára menet közben.)

Miután felkerültek az intézmények, a csoporttagok kitalálják, hogy ők kik szeretnének lenni a városban. Bárkit választhatnak: kocsmáros, újságíró, utcaseprő, diák, matek-tanár stb.

Ezután a csoportok bemutatják egymásnak a városukat, és a választott szerepeket. Mindenki mutatkozzon be, meséljék el egymásnak, hogy ők kik, és mit csinálnak a városban, hol töltenek sok időt, mi a hobbijuk, hol élnek, milyen körülmények között stb.

**20
PERC**

HELYZETEK, SZITUÁCIÓK

A képző különböző helyzeteket ad a városlakóknak, akik a szerepkörüknek megfelelően gondolják tovább a helyzeteket. 3-4 perc beszélgetés után minden csapat kap egy extra információt, amire azóta derült fény. („A város oknyomozó riportere hozta le a városi napilapban, breaking news”). A csoportok átbeszélnek a kialakult helyzetet, majd kitalálják, hogy mit szeretnének kezdeni vele.

A csoportok megosztják egymással, hogyan reagálnának a kialakult helyzetekre, a képző pedig rávezeti a csoportokat, hogy mi köze ennek a jogállamsághoz, a jogállami értékekhez. „Mi volt a kialakult helyzet? Sikerült megoldani a problémát? Hogyan? Milyen szereplők hiányoztak, akiket érintett a helyzet, de nem vettek részt a megbeszélésben? A városlakók közül mindenkinek jó a megoldás? Mit gondoltok, mi köze ennek a jogállamhoz?”

**15
PERC**

RÖVIDFILM BEMUTATÁSA, JOGÁLLAM FOGALMÁNAK TISZTÁZÁSA

A film után megbeszéljük, hogy mit jelent a jogállam fogalma, és hogyan kapcsolódnak a városban kialakult helyzetek a jogállamhoz.

**10
PERC**

SAJÁT MEGOLDÁS

Újra kiscsoportokban dolgozunk. A képző felteszi a kérdést, hogy ők, gimnazista diákként mit csinálnának ugyanebben a helyzetben, ugyanebben a városban. Milyen lehetőségeik vannak? Készítsenek tervet.

Az elkészült terveket a csoportok bemutatják egymásnak, reagálnak egymás ötleteire, segítenek egymásnak.

**15
PERC**

ÉRTÉKEK, LEZÁRÁS

A lezáráshoz egy nagy körben ülünk. A képző kiteríti az értékeket a földre, majd megkéri a résztvevőket, hogy mindenki válasszon egy kártyát. „Olyan kártyát húzzatok, amin vagy egy olyan érték van, amit képviselni tudtok és hozzájárul a jogállam fenntartásához, vagy egy olyan intézményt, amit nagyon fontosnak tartotok a jogállam működéséhez.”

Miután mindenki húzott, egymás után megindokolják a diákok a választásukat. A képző hozzáfűzhet egy-egy gondolatot a választott kártyákhoz, majd elmondja, hogy az Amnesty mit tesz a jogállam védelmében.

önbizalomhiány

depresszió

zárkozottság

előítélet

általánosítás

felelem

öngyilkosság

ZSAROLÁS

ZAKLATÁS

KIKÖZÖSÍTÉS

BÁNTALMAZÁS

rasszizmus

féltékenység

vallás

média

előítélet

bosszú

másság

nézeteltérés

BULLYING

A FOGLALKOZÁS ALATT ÁTBESZÉLJÜK A BULLYING TÉMAKÖRÉT, MEGVIZSGÁLJUK ANNAK FORMÁIT, MEGNEVEZZÜK ANNAK SZEREPLŐIT (3B: BULLY, BULLIED, BYSTANDER) ÉS A VISELKEDÉSÜK MEGÉRTÉSÉN KERESZTÜL ELJUSSUNK ODÁIG, HOGY A FIATALOK MAGUK IS MEG TUDJÁK FOGALMAZNI, MILYEN MAGATARTÁSBELI VÁLTOZÁSSAL LEHETNE MEGSZAKÍTANI A BULLYING JELENSÉGÉNEK KÖRFORGÁSÁT. EZEKRE RÁMUTATVA ÉS ESZKÖZÖKET ADVA A DIÁKOK KEZÉBE HANGSÚLYOZUK, HOGY VAN LEHETŐSÉG VÁLTOZTATNI A ROSSZ MINTÁKON.

90
PERC

7. OSZTÁLYTÓL
FELFELÉ

- flipchart papírok
- színes moderációs kártyák
- labda

KEZDÉS, KÖSZÖNTÉS

A foglalkozás előtt a székeket körbe rendezzük, hogy mindenki lássa egymást. Látszódon ebből is, hogy nem egy megszokott iskolai tanóra következik.

A képzők bemutatkoznak „Az Amnesty Internationaltól jöttünk (...) ami egy emberi jogi szervezet (...) a világ minden részén dolgozunk, emberi jogi oktatási programunkban (...) stb.” „Ez nem egy előadás lesz, hanem beszélgetés az iskolai zaklatásról, megfélemlítésről.”

A képzők felhívják a figyelmet, hogy ha bárkinek kényelmetlen a téma, akkor dönthet úgy, hogy nem vesz részt az egyes gyakorlatokban vagy kimegy az osztályból.

5
PERC

NÉVTANULÁS, JÉGTÖRŐ

A képző megkéri a csoportot, hogy mindenki hajtogasson egy papírrepülőt, és írja rá, hogy mit szeret csinálni. Egyszerre dobják el, majd mindenki valaki másét felveszi a földről, egyesével olvassák fel és megpróbálják kitalálni, kié lehetett a repülő.

5
PERC

BULLYING GONDOLATTÉRKÉP

5-6 fős csoportban a résztvevők összegyűjtik az asszociációkat a bullying témakörében: mit tudnak az iskolai zaklatásról és megfélemlítésről, hol találkoznak hasonló helyzetekkel, milyen kategóriák vannak. A képzők járjanak körbe, segítsék a feladatot: fontos tudnia, hogy melyik papíron mi van.

Ha elkészültek a gondolattérképek (mindmap), a képző ezekből egy nagy közös gondolattérképet rajzol fel a táblára miközben a csoportokat kérdezi: „Voltak nagy kategóriák? Mik tartoznak ide? Ez hova tartozik még?”

ALTERNATÍVA:

A RÉSZTVEVŐK NAGY KÖRBEN ÜLNEK, A KÉPZŐ MODERÁCIÓS KÁRTYÁKRA ÍRJA FEL A KÜLÖNBÖZŐ SZAVAKAT, MAJD A KÖR KÖZEPÉN ÖSSZERAKJA A GONDOLATTÉRKÉPET (ENNÉL A VERZIÓNÁL TALÁN KISEBB AZ ESÉLYE, HOGY ELEVE ROSSZUL RÖGZÜLNEK DOLGOK. HA A KISCSOPORTOS, GONDOLATTÉRKÉPES VERZIÓ MELLETT DÖNT A KÉPZŐ, NAGYON FONTOS, HOGY A VÉGÉN MINDEN FOGALOM ÉS KATEGÓRIA A HELYÉRE KERÜLJÖN.)

20
PERC

A ZAKLATÁS FÁJA

Visszatérve a korábbi kiscsoportokba, a résztvevők csoportonként 3-4 főbb kategóriát, nagyobb területet kapnak / választanak, amelyet korábban a gondolattérkép összerakása során határoztunk meg. A képző megkéri őket, hogy rajzoljanak egy fát és helyezték a törzsére a kapott/választott kategóriát, szituációt, szavakat. A következő lépésben a fa gyökeréhez gyűjtenek olyan tényezőket, amelyek a bullying kialakulásához vezethetnek, végül pedig összegyűjtik a fa koronájába a lehetséges következményeket.

Ha elkészültek, bemutatják egymásnak a rajzokat. Ez a szakasz segít megértetni a téma fontosságát, körforgásszerűségét és súlyosságát.

20
PERC

Ideális esetben felszínre kerül a bullying jelenségének körforgásszerűsége, amellyel rámutathatunk, hogy a bántalmazás további bántalmazáshoz vezet, és beszélgethetünk arról is, hogy hol lehet ezt a folyamatot megtörni, hogyan lehet egymáson segíteni. Fontos megérteni, hogy minden egyes szituációban legalább 3 szereplő (Bully, Bullied, Bystander) van. El kell odáig jutni, hogy az, aki nem részese, csak „tud róla”, az is szereplője a bullyingnak, neki is van felelőssége, ha közbe tudna lépni. Meg kell állapítani, hogy a zaklató is valamiért zaklató, lehet, hogy ő egy másik szituációban a zaklatott fél. Meg kell érteni, hogy sokszor neki is lehet segíteni. Lehet, hogy benne van egy szerepben, és nem tud egyedül kilépni abból.

Az áldozatnál fontos, hogy mindenki megértse, hogy pontosan milyen hatásai vannak a bullyingnak, mi megy végbe az áldozatban. Ha van idő, akkor lehet beszélgetni arról, hogy kihez fordulhat segítségért és hogy neki is van felelőssége, hogy segítséget kérjen (vagy, hogy mások tudjanak az esetről), de vigyázni kell, hogy a beszélgetés ne menjen át áldozathibáztatásba.

ALTERNATÍVA:

HA IDŐHIÁNYBAN VAGYUNK, EGYÜTT IS DOLGOZHAT AZ OSZTÁLY; A KÉPZŐ RAJZOLJA A FÁT, A DIÁKOKNAK PEDIG MONDANIUK KELL AZ ÖTLETEIKET/ POST-ITEKRE ÍRJÁK AZOKAT.

10
PERC

HOGYAN SEGÍTHETÜNK?

A képző 3 csoportra osztja a résztvevőket, majd felteszi a kérdést, hogy a farajok alapján hogyan tudunk segíteni, hogyan tudunk véget vetni a körforgásnak. Minden csoport gyűjtse össze, hogyan tudják megállítani a folyamatot a fa három szintjén (gyökéret, törzs, korona). Az egyik csoport az áldozat, a másik a zaklató a harmadik pedig a szemlélődő álláspontjából gyűjtse össze a lehetséges kiutakat / segítségeket. Ezután a csoportok megosztják egymással, hogy mire jutottak.

20
PERC

NÉMASZÍNHÁZ

A képzők az óra alatt figyelik, hogy milyen témák merülnek fel, majd kiválasztanak 2-3 olyan szituációt, amelyek érdeklik a csapatot, de nem tűnik nagyon személyesnek. A résztvevők feladata lesz ezeket a szituációkat bemutatni hang nélkül. A többi résztvevő kitalálja a szituációt, majd megoldási javaslatokat tesz arra, hogyan játsszák el újra a jelenetet úgy, hogy a vége jó legyen.

A képző rögzíti, hogy hol vannak a kiutak: hogyan tudunk egymáson segíteni, milyen lehetőségeink vannak zaklatóként, zaklatottként vagy szemlélődőként, hogy kilépünk a körforgásból.

10
PERC

HOL A SEGÍTSÉG, ZÁRÁS

A képző a résztvevők segítségével összeszedi azokat a szereplőket, akik bizonyos helyzetben segíteni tudnak, majd ezeket felírja a táblára. Ilyen lehet: tanár, szülő, nagyobbak/ idősebbek, (rendőr?) hazakísérő telefon, Kék-Vonal Gyermekkrízis Alapítvány, Hintalovon Alapítvány stb.

Fontos lehetőséget adni az óra után arra, hogy a résztvevők beszélgethessenek a képzőkkel, ha valami olyan merült fel bennük, amit nem az egész osztály előtt akarnának megbeszélni.

EMPÁTIA

BÁTORSÁG

KRITIKUS GONDOLKODÁS

ODAFIGYELÉS

TISZTELET

VÉLEMÉNYFORMÁLÁS

SZERETET

TOLERANCIA

SZABADSÁG

EGYENLŐSÉG

SZOLIDARITÁS

SEGÍTÉS

ELFOGADÁS

EGYÜTTMŰKÖDÉS

BARNA HAJNAL

A FOGLALKOZÁS FRANCK PAVLOFF NAGYSIKERŰ NOVELLÁJÁNAK PAPIRSZÍNHÁZ KIADÁSÁRA ÉPÜL. A TÖRTÉNET MEGHALLGATÁSA ELŐTT A RÉSZTVEVŐK CSOPORTOKBAN DOLGOZVA MEGPRÓBÁLJÁK KITALÁLNI, MI TÖRTÉNIK AZ EGYES KÉPEKEN. A PAPIRSZÍNHÁZI ELŐADÁS UTÁN BESZÉLGETÉS KERETÉBEN DOLGOZZUK FEL A TÖRTÉNETET. IGAZODUNK A RÉSZTVEVŐK ÁLTAL FELVETETT GONDOLATOKHOZ, DE A BESZÉLGETÉS VÉGÉN MINDENKÉPP FELTESSZÜK A KÉRDÉST, HOGY MILYEN TULAJDONSÁGOK KELLENEK AHHOZ, HOGY KI TUDJUNK ÁLLNI EGYMÁSÉRT.

A BARNA HAJNAL 2019-BEN FELKERÜLT AZ INNOVATÍV OKTATÁSI PROJEKTEKET ÖSSZEGYŰJTŐ, EDISON 100 LISTÁRA.

90
PERC

7. OSZTÁLYTÓL
FELFELÉ

- Barna hajnal – papírszínház
- színes moderációs kártyák / A4-es színes lapok és olló
- labda

5
PERC

KEZDÉS, KÖSZÖNÉS

A foglalkozás előtt a székeket körbe rendezzük, hogy mindenki lássa egymást. Látszódon ebből is, hogy nem egy megszokott iskolai tanóra következik.

A képzők bemutatkoznak, elmondják, hogy az Amnesty Internationaltól jöttek, illetve, hogy miről fog szólni az óra. Röviden megbeszéljük a szabályokat: mindenki véleménye fontos, a másikat ne bántsuk meg, ha valakinek kérdése van, tegye fel nyugodtan stb..

10
PERC

KÉT IGAZ EGY HAMIS

A képző megkéri a résztvevőket, hogy mondják el a nevüket, majd mondjanak magukról három állítást, amelyből kettő igaz, egy pedig hamis. A többieknek kell kitalálni, melyik a nem igaz állítás. Ha nem világos a csoportnak vagy még nem szívesen szólalnak meg, akkor az egyik képző kezdi el, mond magáról három állítást. Majd a képző elindítja a labdát, akinél a labda, az beszél.

30
PERC

SAJÁT TÖRTÉNET A KÉPEK ALAPJÁN

A képző 4-5 kiscsoportra osztja az osztályt, majd minden csoportnak a történet sorrendjében ad 4-5 lapot a Barna hajnalból. A képző megkéri a csoportot, hogy most még csak a képeket nézzék, a másik (szöveges) oldalt ne. A csoportoknak egy történetet kell kitalálniuk a képek alapján. Ha készen vannak, a csoportok elmondják a történetüket sorrendben egymás után. A második csoport próbálja meg a történetét az előzőhöz igazítani, azzal valahogy összekötni. Ha a tér engedi, a csoportok egy nagy körben állnak és mutatják egymásnak a képeket a történet mesélése közben.

25
PERC

BARNA HAJNAL

Maradnak a csoportok, maradnak a képek, és maradunk körben. A képző megkéri a csoportokat, hogy sorrendben olvassák fel a képek hátoldalán a szöveget, ügyelve arra, hogy a szöveg a soron következő képhez tartozik.

Ha vége, a képző még a nagy körben feltesz egy-két kérdést, és moderálja a beszélgetést. „Mit szóltok a történethez? Mi történt? Hogy érzitek magatokat? Mitől? Mi váltotta ki? Mond el a saját érzéseidet!”

BESZÉLGETŐ KÖRÖK ÉS OLDÁS – PETER BLOCK BESZÉLGETÉS-TECHNIKA

A korábban együtt dolgozó csoportok maradjanak együtt, üljenek le körbe, és beszéljék át az alábbi kérdéseket.

Moderálás:

1. Egyenként tesszük fel a kérdéseket, egyszerre minden csoportnak, amelyek párhuzamosan beszélgetnek.
2. Minden feltett kérdésre mindenki, aki a csoportban van válaszol, a többiek hallgatják.
3. Mindenkinek maximum 2 perce van kifejteni a véleményét.

Kérdések:

- (A) „Mit kellett volna tenniük a főszereplőknek? Miért nem azt tették? Mondjátok el a véleményeteket!”
- (B) „Ti mit tudnátok tenni ilyen helyzetben? Mégis, mit?”
- (C) „Szerintetek melyek azok az emberi tulajdonságok, amelyek fontosak lennének ahhoz, hogy ez a történet más legyen? Rajzoljátok körbe egyikőtök tenyerét (színes papírok), gyűjtsetek össze ilyen tulajdonságokat, és írjátok be őket az ujjakba.”

Ha a csoportok készen vannak, mutassák be a kezeket, mondják el milyen képességek, tulajdonságok kellenének az embereknek, és ha tudják, indokolják is meg. Egy lapra ragasztjuk a kivágott kezeket, amiket kitehetnek az osztályukban. Adhatnak nekik címet is, rajzolhatnak rájuk vagy akár plakátot is csinálhatnak belőlük.

ALTERNATÍVA:

A CSOPORTOK NEM KÖZÖS KEZET RAJZOLNAK, HANEM KÜLÖN SZÍNES LAPOKRA (MODERÁCIÓS KÁRTYÁK) ÍRJÁK A TULAJDONSÁGOKAT, AMELYEKET UTÁNA EGYESÉVEL LERAKNAK A KÖR KÖZEPÉRE VAGY KITŰZIK EGY JÓL LÁTHATÓ HELYRE.

Ezután a képző megköszöni az aktivitásukat és elmondja a Barna hajnal rövid történetét.

20
PERC

KÉPZÉS
OKTATÁS

EGYENLŐ BÁNÁSMÓD
ÉS ELFOGADÁS

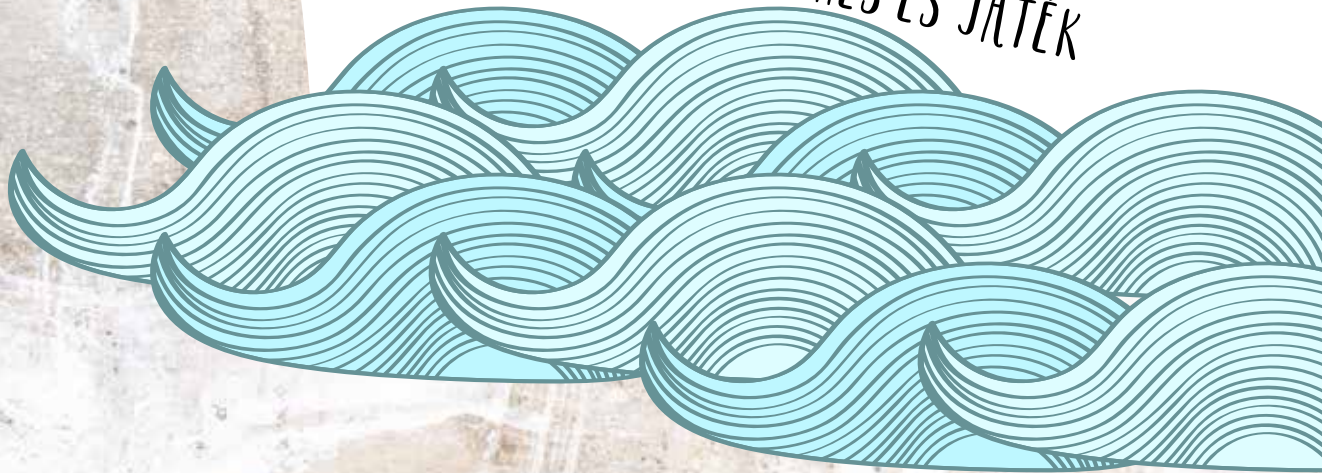
MEGFELELŐ OTTHON
ÉS ÉTKEZÉS

KEGYETLEN BÁNÁSMÓD
ELLENI VÉDELEM

HAMBURGER ÉS KÓLA
PÉNZ

BICIKLI

PIHENÉS ÉS JÁTÉK

ÁLTALÁNOS EMBERI JOGOK

MIK AZOK AZ EMBERI JOGOK? MI KÖZÜK VAN A MINDENNAPJAINKHOZ? MINDENKINEK UGYAN AZOK A JOGAI? ÉS MINDENKINEK UGYAN AZOK A JOGOK A LEGFONTOSABBAK? EZEN AZ ÓRÁN EZEKRE A KÉRDÉSEKRE KERESSÜK A VÁLASZT A CSOPORT JÁTÉKOS BEVONÁSÁVAL, BEMUTATJUK AZ EMBERI JOGOK EGYETEMES NYILATKOZATÁT.

IDŐTARTAM

90
PERC

AJÁNLOTT
KOROSZTÁLY

7. OSZTÁLYTÓL
FELFELÉ

SZÜKSÉGES
ESZKÖZÖK

- Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata közérthetőnyelven kinyomtatva, résztvevőként egy példány
- Szükségletek és vágyak képek (20 db) kártyapakli 6 példányban
- Szükségletek – jogok táblázat
- labda

5
PERC

KEZDÉS, KÖSZÖNÉS

A foglalkozás előtt a székeket körbe rendezzük, hogy mindenki lássa egymást. Látszódon ebből is, hogy nem egy megszokott iskolai tanóra következik.

A képzők bemutatkoznak, elmondják, hogy az Amnesty Internationaltól jöttek, illetve hogy miről fog szólni az óra. Röviden megbeszéljük a szabályokat: mindenki véleménye fontos, a másikat ne bántsuk meg, ha valakinek van kérdése, tegye fel nyugodtan stb...

5
PERC

NÉVTANULÓS, JÉGTÖRŐ

A képző megkéri a résztvevőket, hogy mindenki gondoljon egy mozdulatra. Valaki elkezd a kört: megmondja a nevét és bemutatja mozdulatot. A következőnek el kell ismételnie az előzőt, majd hozzátenni a sajátját. A harmadiknak már három mozdulatot kell ismételnie, miközben a neveket mondja, és így tovább.

LAKATLAN SZIGET

A képző 4-5 fős csoportba osztja a résztvevőket, majd mindegyik csoport kap egy kártyapaklit. Azt a feladatot kapták, hogy egy lakatlan szigeten új társadalmat építsenek, az expedícióvezető pedig megkérte őket, hogy mindenképpen vigyék magukkal a szigetre a kártyákon található dolgokat mert ezek lesznek a legfontosabb eszközök az új társadalom felépítésénél, és ezek biztosítják majd a békés együttélést és a túlélést.

A képző ellenőrzi, hogy minden világos-e a feladattal kapcsolatban.

A kapitány első bejelentése: „Sajnos túl nehéz a hajó és talán léket is kapott. A magukkal hozott 20 dologból sajnos csak 9-et tudnak biztosan megmenteni, mert csak ennyi fér bele a vízhatlan tárolóba.” „Melyik lesz az a 9, amelyet biztosan megtartanak? Melyik az a 11, amely nem biztos, hogy megmenekül?” Minden csoportnak 2 perce van eldönteni, hogy miket akarnak megmenteni.

A képző utána megbeszéli a csoportokkal, hogy miket tartottak meg. „Miért pont ezeket tartanátok meg?” „Ugyanazt tartotta meg a többi csoport is?” „Mi történik, ha nem vihetik tovább ezeket, hiszen elvben ezek szükségesek a túléléshez?” „Amik maradtak azok elegendőek a túléléshez?” „Ha nincs egyetértés a csoportok között, akkor: miért gondolnak valamit fontosabbnak, mint a másik csoport? Beszéljétek meg!”

A Kapitány második bejelentése: Sajnos ismét túl nehéz a hajó, egyre nagyobbak a hullámok, már csak 6 dolgot tud biztonságosan továbbszállítani a hajó.

A képző utána megbeszéli a csoportokkal, hogy miket tartottak meg, hasonlóan az előző körhöz.

A Kapitány harmadik bejelentése: Már látszik a sziget, ahova megyünk, de úgy tűnik, hogy csak minden második hajó tud kikötni. A képző megkéri a csapatokat, hogy üljenek össze egy másik csapattal, szálljanak fel egy közös hajóra. Sajnos így is csak 6 dolog lehet a hajóban, az új csapatok döntsék el, hogy melyik 6 az, ami megmarad.

A képző ezután megbeszéli a csoportokkal, hogy miket tartottak meg, hasonlóan az előző körhöz.

30
PERC

15
PERC

SZÜKSÉGLETEK ÉS VÁGYAK

A képző elmondja, hogy a kártyákon szükségletek (11) és vágyak (9) voltak. A szükségletek azok, amik minden embernek szükségesek az egészséges élethez. „Mi a különbség a szükséglet és a vágy között?” „Mi kell a túléléshez, a békés együttéléshez?”

(Közben a másik képző a táblára rajzolja a három oszlopot, de csak az első kettőt nevezi meg: vágyak és szükségletek – a jogokat később írjuk fel)

Példa: ha én éhes vagyok akkor egy szükségletem az, hogy egyek. Ezt a szükségletemet ki tudom elégíteni egy almával, egy lazacszelettel vagy egy szendviccsel. Bármelyiket választom, kielégítem a szükségletemet, nem leszek éhes. Azonban nem tudom kielégíteni játékkal, pihenéssel vagy újságolvasással.

„Mely kártyák a szükségletek, és mely kártyák a vágyak?” „Mindig egyértelmű, hogy mi egy vágy és mi egy szükséglet?” „Maradt-e vágy a hajón, vagy csak a szükségletek?” „Ki tudja egészíteni, ha egy kártyán olyan van, aminek nincs meg a párja?” „Miket írhatnánk még oda?” „Melyek azok a szükségletek, amik a testi egészséghez és melyek azok, amik a szellemi fejlődéshez szükségesek?”

(Közben a másik képző írja a táblára a szükségletek és a vágyak oszlopába azokat, amikről épp szó van.)

Magyarázat: „Ezek a szükségletek, amiket itt összeszedtünk, minden ember szükségletei: ezekre van szükségünk a túléléshez és ahhoz, hogy emberként tudjunk élni. Egy emberi jog tehát az, ami biztosítja, hogy egy (vagy több) szükséglet ki legyen elégítve. A vágyakhoz viszont nincsenek jogok kötve, hiszen ezek nem kizárólagosan szükségesek a túléléshez.”

JOGOK HOZZÁRENDELÉSE

Osszuk ki az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát és az egyszerűsítő táblázatot. Csoportokban dolgoznak a résztvevők: minden csoport írja be, hogy melyik szükséglet kielégítéséhez milyen jogok kellenek, mire lenne szükségük. Ha több csoport még dolgozik, akkor: melyek szerintük a legfontosabb emberi jogok, mire lenne nekik szükségük?

Utána közösen összegyűjtik ezeket a táblán látható harmadik oszlopba.

Magyarázat: Mindenkinnek vannak emberi jogai, mindenkit születésétől fogva megilletnek az emberi jogok. Ezeket nem az állam adja és nem is veheti el ezeket, azonban bizonyos esetekben korlátozhatja.

1948-ban a második világháború után a nemzetek összeültek és megfogadták, hogy nem lesz több ilyen jellegű háború. Megfogalmaztak egy nyilatkozatot, amelyben meghatározták azt a 30 jogot, amelyet szükségesnek véltek a **méltóságteljes emberi élethez**. Ez az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, amelyet már 192 ország elfogadott, majdnem az összes állam a világban.

15
PERC

10
PERC

PERSPEKTÍVAVÁLTÁS

Minden csoport kap egy kártyát és megnézi, hogy vajon másoknak mire lenne szüksége. Képzeljék el, hogy ennek a személynek milyen jogokra lenne szüksége. (A képző használhatja a gyűlölet-bűncselekmény órán megismert szerepeket, de újakat is kitalálhat) „Nekik mi az az 5 legfontosabb jog, amitől úgy érzik, hogy méltósággal élhetnek? „Hiányzik valamilyen jog nekik?” „Miért?”

„Minden embernek fontos az összes emberi jog, de nem biztos, hogy mindenkinek ugyanannyira fontos mindegyik. Lehet, hogy van, amelyik fontosabb lesz egyik vagy másik szituációban.”

EMBERI JOGI ANYAG

Az óra közben egy-egy beszélgetésnél fel fognak jönni az alábbi gondolatok, alapfogalmak. A képző vagy kitér ezekre az óra közben, vagy a végén szakít rá egy kis időt.

Az emberi jogokat nem egy-egy állam adja, azok születéstől fogva megilletnek minden embert, pusztán attól a tényről fogva, hogy emberként születtek. Az emberi jogokat nem lehet sem megosztani, sem elvenni.

Elsődlegesen az **államoknak** kell biztosítani, hogy mindenki gyakorolhassa az emberi jogait. Az állam három dolgot tehet ezen jogok érvényesítéséhez:

- **tiszteletben tartja** – például nem kínozza meg az állampolgárait, nem szegi meg a nyilatkozatban foglaltakat
- **védelmezi** – megvédi az állampolgárokat, egyenlő bánásmód hatóság, munkajogok
- **beteljesíti** – eléri, hogy teljesüljenek az emberi jogok, iskolákat, otthonokat, vízvezetékeket épít

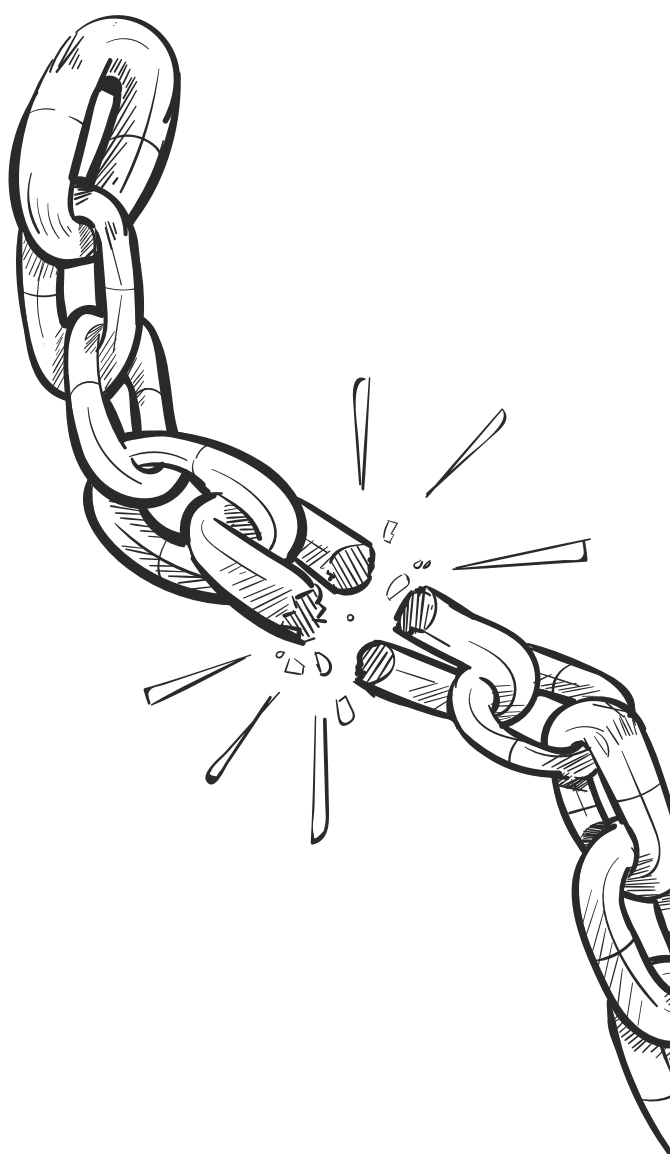
Ezen kívül: nemzetközi szervezetek, állami intézmények (bíróság, ügyészség, hatóságok stb.) civil szervezetek és minden egyes ember is tehet az emberi jogok érvényesüléséért.

ABSZOLÚT ÉS RELATÍV EMBERI JOGOK

Vannak olyan emberi jogaink, amiket sosem lehet korlátozni és vannak olyanok, amiket bizonyos esetben igen. A relatív jogok korlátozása csak akkor megengedett, elfogadható, ha

- **törvényben foglalt** a korlátozás lehetősége
- **legitim cél** érdekében történik
- a korlátozás **szükséges** a legitim cél elérése érdekében
- **arányos** a cél elérése érdekében.

10
PERC

HOGYAN KAPCSOLÓDHATSZ MÉG AZ AMNESTYHEZ

HA IDÁIG ELJUTOTTÁL AZ OLVASÁSBAN, NAGY VALÓSZÍNŰSÉGGEL MÁR CSATLAKOZTÁL VAGY GONDOLKOZOL, HOGY CSATLAKOZZ AZ EMBERI JOGI OKTATÁSI PROGRAMUNKHOZ. EZ NAGYSZERŰ ÉS NAGYON ÖRÜLÜNK NEKED! AZ AMNESTY EGY KÖZÖSSÉG, AMELYHEZ SOKFÉLE MÓDON LEHET TARTOZNI.

LEHETSZ:

- TAGJA A MOZGALMUNKNAK
- TÁMOGATÓNK
- AKTIVISTÁNK
- ÖNKÉNTESÜNK MÁS TERÜLETEKEN IS.

AMNESTY TAGSÁG

Tagja leszel az Amnesty Magyarország egyesületnek ezzel pedig a világ legnagyobb emberi jogi mozgalmánál is a meghatározó részévé válsz. Az Amnesty azért tud független maradni a politikától, a gazdasági érdekektől és az egyházaktól, mert elsősorban magánszemélyek támogatják. Minél többen vagyunk, annál erősebb a hangunk, és annál nagyobb változásokat tudunk elérni. Ha taggá válsz, szavazatoddal és véleményeddel alakíthatod a mozgalmat, és részt vehetsz a stratégiánk kialakításában is.

A honlapunkon a jelentkezési lap mellett minden fontos információt megtalálsz, ha elakadnál, segítünk.

AMNESTY TÁMOGATÓ

Ha teheted, támogasd a munkánkat akár egyszeri alkalommal, akár rendszeresen. Függetlenségünk záloga, hogy munkánkat olyan magánemberek támogatják, mint te. A honlapunkon minden szükséges információt megtalálsz.

AMNESTY AKTIVISTA

Aktivistánkként te leszel az eseményeink és akcióink motorja. Ha az aktivistánk vagy, nem csak aláírhatod, de terjesztheted is petícióinkat; részt vehetsz kampányeseményeink előkészítésében és segíthetsz a lebonyolításukban is.

Csatlakoznál így is? Töltsd ki a jelentkezési lapot a honlapunkon.

AMNESTY ÖNKÉNTES

Nemcsak oktatási programunkban, de működésünk során több területen is rendszeresen keresünk önkénteseket kisebb irodai munkákra, grafikai feladatokra, videók feliratozására és vágására, rendezvényeken való fotózásra, videózásra illetve egyéb feladatokra. Ha jelentkezni önkéntesnek, töltsd ki a jelentkezési lapot a honlapon.

AMNESTY FORDÍTÓ

Mindig szükségünk van olyan önkéntesekre, akik kiváló, elsősorban angol nyelvtudásukkal és szabadidejükkel hozzájárulnának mindennapi munkánkhoz és sikereinkhez. Az önkéntes fordítás távolról végezhető, csupán internetelérés kell hozzá. Ha jelentkezni, akkor a honlapon minden tudnivalót megtalálsz.

AMNESTY SZAKMAI ÖNKÉNTES

A szakmai önkéntes programban való részvétel kiemelkedő lehetőséget jelent elsősorban azok számára, akik a civil szervezetekkel és hazai, illetve nemzetközi emberi jogi ügyekkel kapcsolatban szeretnének szakmai tapasztalatot szerezni. A pozíció önkéntes jellegű, annak végén hivatalos referencialapot állítunk ki a résztvevőnek. A lehetőségekről honlapunkon, hírleveleinkből és Facebook oldalunkon értesülhetsz.

FREEDOM CLUB TAG

A Freedom Clubok a szervezet önszerveződő ifjúsági csoportjai, melyek tagjaként emberi jogi ügyekről tanulhatsz, majd tehetsz az ezekhez kapcsolódó problémák megoldásáért.

**SZAKMAI VEZETŐ ÉS SZERKESZTŐ:
BEÖTHY ÁDÁM ÉS CSÁKÁNY VIKTÓRIA**

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Képzői Kézikönyv létrejötté az Amnesty képzők, önkéntesek, aktivisták és munkatársak együttműködésének az eredménye. Köszönjük a sok-sok órányi munkát minden képzőnknek és mindazoknak, akik a foglalkozások kidolgozásában részt vettek, illetve rendszeres oktatói tevékenységükkel hozzájárulnak az emberi jogi oktatási programunk sikerességéhez.

Külön köszönet azoknak,
akik a könyv írásában és szerkesztésében vettek részt:

Battai Eszternek

Demeter Áronnak

Karácson Zitának

Matkovics Istvánnak

Molnár Tímeának

Oláh Marcellnek

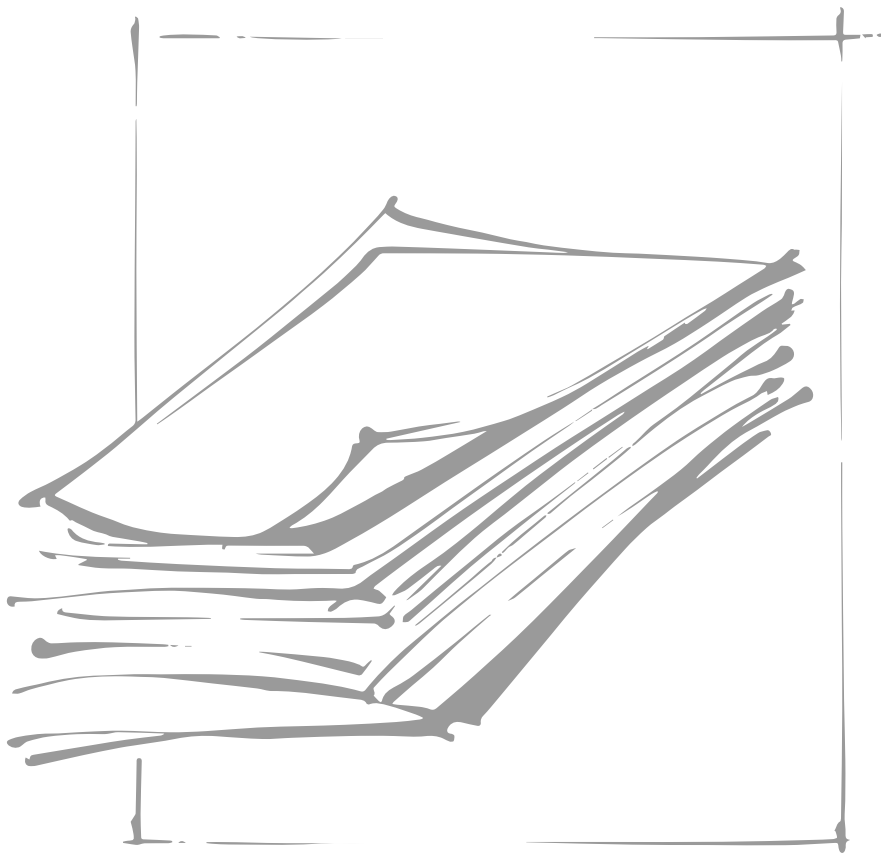
Wéber Dórának

GRAFIKAI TERVEZÉS:

Benes Mátyás

JEGYZETEIM

A grid of horizontal dashed lines for writing notes, consisting of 25 rows of lines.

AMNESTY
INTERNATIONAL

WWW.AMNESTY.HU